

raad voor cultuur
raad voor cultuur
raad voor cultuur

R.J. Schimmelpennincklaan 3
postbus 61243
2506 AE Den Haag
telefoon +31(0)70 310 66 86
fax +31(0)70 361 47 27
e-mail cultuur@cultuur.nl
www.cultuur.nl

De Staatssecretaris van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap
p/a de Algemene Rijksarchivaris
Postbus 90520
2509 LM 's-Gravenhage

datum: **18 NOV. 2004**
uw kenmerk: C/S/04/1207
uw brief van: 7 juni 2004
ons kenmerk: arc-2004.01462/4

onderwerp: ontwerp-selectielijst archiefbescheiden over de periode 1956-2002
op het beleidsterrein *Publiekrechtelijke Bedrijfsorganisaties* voor het Hoofdproductschap
Akkerbouw, het Productschap Diervoeder, het Productschap Granen, Zaden en
Peulvruchten en het Productschap Wijn

Zeer geachte mevrouw Van der Laan,

1. In uw hierboven vermelde brief vraagt u de Raad voor Cultuur advies over de ontwerp-selectielijst op het beleidsterrein *Publiekrechtelijke Bedrijfsorganisaties* over de periode 1956-2002 die het Hoofdproductschap Akkerbouw namens alle Akkerbouwproductschappen in hun hoedanigheid van zorgdragers in de zin van de Archiefwet 1995 wil doen vaststellen.
In uw brief verzocht u de Raad om binnen drie maanden advies uit te brengen. De Raad heeft door de drukte tijdens de cultuurnota-advisering wat werkachterstand opgelopen in zijn archiefwettelijke uitvoeringstaken. Dit advies is daarom te laat. De Raad verontschuldigt zich hiervoor en biedt u bij deze zijn bevindingen¹ aan.
2. De Raad heeft de ontwerp-lijst in eerste instantie aan procedurele en vervolgens aan inhoudelijke aspecten getoetst. Zijn belangrijkste bevindingen worden in respectievelijk de paragrafen 4 en 5 uitgewerkt. De Raad adviseert u deze selectielijst vast te stellen voor de periode vanaf 1956-2002, met inachtneming van de in dit advies gemaakte opmerkingen.
De in uw adviesaanvraag gestelde specifieke vragen worden in de paragrafen 3, 4 en 5 van dit advies beantwoord.

---

¹ Dit advies is voorbereid door de Bijzondere Commissie Archieven van de Raad.

3. *Toetsing van procedurele aspecten*

§3.1. Ontwerp-lijst

Deze ontwerp-lijst is tot stand gekomen overeenkomstig de methode, die uitgaat van een analyse, beschrijving en waardering van handelingen van de (rijks-) overheid, de zogenaamde Methode Institutioneel Onderzoek. Aan het ontwerp is een onderzoek vooraf gegaan, waarvan verslag is gedaan in het rapport *Wie zaait, die oogst*.

Institutioneel onderzoek naar het handelen van de akkerbouwproductschappen, 1956-2002 (Den Haag, 2002, niet gepubliceerd).

Noch in het rapport noch in de ontwerp-lijst wordt expliciet aangegeven wat de hoofdlijnen zijn van het handelen van de Akkerbouwproductschappen. De Raad wijst u erop dat de selectiedoelstelling en de selectiecriteria gerelateerd zijn aan de hoofdlijnen van beleid en dat duidelijkheid ten aanzien van de hoofdlijnen een eerste vereiste is voor een deugdelijke selectielijst. Hij adviseert u daarom alsnog te voorzien in een heldere beschrijving van de hoofdlijnen van het beleid van de Akkerbouwproductschappen. Overigens geeft het verslag van het driehoeksoverleg de hoofdlijnen wel weer.

§ 3.2. Driehoeksoverleg

Bij uw adviesaanvraag was tevens gevoegd een exemplaar van het verslag betreffende het zogenaamde driehoeksoverleg, waarin, zoals voorgeschreven in artikel 3 van het Archiefbesluit 1995, ontwerp-selectielijsten tot stand komen.

Hieruit is de Raad gebleken, dat dit overleg voor alle aanvragende zorgdragers was samengesteld zoals artikel 3, eerste lid, van het Archiefbesluit 1995 voorschrijft. Al ten tijde van het driehoeksoverleg is een historicus uitgenodigd om als externe deskundige aan de voorbereiding van de ontwerp-lijst mee te werken.

§ 3.3. Ter inzagelegging

De openbare terinzagelegging heeft, zoals uw adviesaanvraag vermeldt, niet geresulteerd in reacties.

4. *Toetsing van inhoudelijke aspecten*

Mede op grond van zijn hiervoor vermelde bevindingen heeft de Raad getracht zich een oordeel te vormen over de inhoudelijke aspecten van het onderhavige ontwerp. Hij heeft daarbij vooral gelet op de reikwijdte van de ontwerp-lijst (§ 4.1), de wijze waarop de gehanteerde selectiedoelstelling en de daaraan gerelateerde selectiecriteria zijn toegepast (§ 4.2), alsmede op de vraag of in afdoende mate met de verschillende belangen rekening is gehouden (§ 4.3).

§ 4.1. De reikwijdte van de ontwerp-lijst en het driehoeksoverleg

De ontwerp-lijst bevat voorstellen omtrent de selectie van handelingen over de periode 1956-2002, waarvan de neerslag valt onder de archiefwettelijke zorg van bovengenoemde zorgdragers.

Zoals veel zelfstandige bestuursorganen hebben de Akkerbouwproductschappen ervoor gekozen een eigen, organisatiegebonden selectielijst op te stellen. De Raad heeft, zoals ook in eerdere adviezen verwoord, waardering voor het feit dat de ZBO's die een dergelijke keuze maken, zich serieus kwijten van hun archiefwettelijke verplichtingen. Niettemin acht hij deze werkwijze in de meeste gevallen ondoelmatig, en is hij van mening dat de selectielijsten aan kwaliteit inboeten als de blik te zeer beperkt blijft tot het handelen van de eigen organisatie en het verband met de bredere historische en institutionele context onderbelicht blijft, zoals in de onderhavige ontwerp-lijst het geval is.

De aan de Raad voorgelegde stukken maken niet duidelijk dat deze lijst niet het enige selectie-instrument is dat voor (enkele van) de Akkerbouwproductschappen is vastgesteld. Het productschap Diervoeder heeft eerder (besluit van 15 juli 2002, Stcrt. 31 maart 2003) de lijst *Gezondheid en welzijn van dieren* vastgesteld en het Hoofdproductschap deed datzelfde (besluit van 27 september 2000, Stcrt. 17 november 2000) met de lijst *Agrarische handelspolitiek en exportbevordering*. De Raad verzoekt u om, ook in het licht van geconstateerde inconsistenties tussen de voorliggende lijst en een van de reeds geldende lijsten, aan te geven of en zo ja hoe in de vaststellingsprocedure van de onderhavige lijst, is omgegaan met de samenhang in het selectiebeleid van deze zorgdragers.

§ 4.2. Toepassing van de selectiedoelstelling en - criteria

Uit het driehoeksverslag blijkt, dat de selectiedoelstelling is toegepast in de versie waarin ook rekening wordt gehouden met het aspect van het veilig stellen van de bronnen voor de kennis van de Nederlandse samenleving en cultuur.

Met betrekking tot de aan die doelstelling gerelateerde algemene selectiecriteria constateert de Raad dat als zodanig de criteria uit 1997 zijn gebruikt, die niet formeel zijn vastgesteld. Over deze kwestie heeft u in uw brief aan de Raad van 20 juli 2004 (kenmerk DCE 04/35484) uw standpunt kenbaar gemaakt. De Raad heeft inmiddels separaat op deze brief gereageerd en is in afwachting van uw stellingname ten aanzien van de vraag of de selectiecriteria gezien moeten worden als beleidsregels in de zin van de Algemene Wet Bestuursrecht en zo ja, of dan formele vaststelling een vereiste is of niet.

§ 4.3. De waardering van de in artikel 2, eerste lid, van het Archiefbesluit 1995 bedoelde belangen

Ten aanzien van de feitelijke toepassing van de selectiedoelstelling en de daaraan gerelateerde selectiecriteria is het de Raad op basis van het verslag driehoeksoverleg duidelijk, dat het administratieve belang, omvattende de aspecten 'verantwoording en bedrijfsvoering', genoegzaam is gewaardeerd. Het driehoeksverslag heeft de Raad er evenzeer van overtuigd dat met het belang van de recht- en bewijszoekende voldoende rekening is gehouden. Niettemin maakt hij in paragraaf 5 een aantal kanttekeningen bij de ontwerp-lijst, die zijn ingegeven door het administratieve en het bewijsvoeringsbelang.

Voor wat betreft de waardering van het historisch belang bij de in de ontwerp-lijst genoemde handelingen, conformeert de Raad zich, behoudens hetgeen in paragraaf 5 volgt, aan de inbreng van de externe deskundige tijdens de totstandkoming van het ontwerp en de daarover in het driehoeksoverleg bereikte overeenstemming.

5. *Nadere beoordeling van de ontwerp-lijst*

In aansluiting op bovenstaande overwegingen en bevindingen heeft de Raad de verschillende onderdelen van de ontwerp-lijst gezien. Deze geeft hem aanleiding tot het plaatsen van de hierna volgende opmerkingen.

Afspraken uit het driehoeksoverleg niet doorgevoerd

Ten aanzien van de handelingen 76, 77, 78, 82, 83, 84 en 85, die betrekking hebben op het verlenen van in- en uitvoercertificaten en –vergunningen, is in het driehoeksoverleg een verruiming van de vernietigingstermijn afgesproken van 7 naar 12 jaar. Voor verschillende van deze handelingen vermeldt de ontwerp-lijst bij de actoren Productschap Diervoeder, Productschap Granen, Zaden en Peulvruchten, Productschap Aardappelen en Productschap Landbouwzaai­zaden echter nog de oude termijn van 7 jaar. De Raad adviseert u de lijst in overeenstemming te brengen met de afspraken die gemaakt zijn in het driehoeksoverleg. Daarbij wijst hij u erop dat de selectielijst *Agrarische handels­politiek en exportbevordering*, die ook geldt voor het Hoofd­productschap Akkerbouw, voor vergelijkbare handelingen wel een termijn van 7 jaar hanteert en dus op dit punt inconsistent is met de uitkomsten van het driehoeksoverleg over de onderhavige ontwerp-lijst.

Handeling 9: het initiëren en/of uitwerken van activiteiten ter verbetering of versterking van de sector

De Raad is van mening dat de neerslag van deze handeling, die in de ontwerp-lijst wordt voorgedragen voor vernietiging na 20 jaar, voor blijvende bewaring in aanmerking zou moeten komen. Het verslag van het driehoeksoverleg maakt duidelijk, dat verbetering van de sector te beschouwen is als een van de hoofdlijnen van beleid van het productschap.

De handeling is voorzien van de opmerking dat ook kwaliteitszorg, voedselveiligheid en landbouwkundig en technologisch onderzoek onder deze handeling begrepen moet worden. Vanuit cultuurhistorisch en maatschappelijk oogpunt zijn de zorg voor voedselveiligheid en de ontwikkeling van bijvoorbeeld genetisch gemanipuleerde gewassen belangwekkende en gevoelige dossiers op het werkkterrein van de Akkerbouwproductschappen. Ook dat geeft de Raad aanleiding om in het geval van handeling 9 te pleiten voor blijvende bewaring.

Handeling 19: het geven van advies en/of het mede uitvoeren van beleid betreffende diverse aangelegenheden

De formulering van deze, met V 10 gewaardeerde handeling is dermate vaag dat het onmogelijk is een relatie te leggen met de hoofdlijnen van het handelen van de Akkerbouwproductschappen. Daarmee is ook een afgewogen waardering niet mogelijk.

De Raad constateert bovendien dat voor de commissies ex artikel 88 van de Wet op de Bedrijfsorganisatie specifieke advies- en uitvoeringshandelingen zijn geformuleerd, waarvan de waardering gedeeltelijk tegenstrijdig is met die van handeling 19. De advieshandelingen van deze commissies zijn namelijk gewaardeerd met B 1; alleen de uitvoeringshandelingen hebben V 10 gekregen. De Raad adviseert u handeling 19 te laten vervallen en te vervangen door handelingen met een nader omschreven subject, waarbij hij het wenselijk acht dat er, ook in de waardering, een onderscheid gemaakt wordt tussen advies- en uitvoeringshandelingen.

Handeling 27: het verzamelen en verstrekken van statistische gegevens

De neerslag van deze handeling wordt vernietigbaar geacht na afloop van 10 jaar. De Raad heeft op basis van de ontwerp-lijst geen inzicht gekregen in de verdere verwerking van de hier bedoelde gegevens. Als bewaring van statistieken op dit terrein niet bij andere overheidsorganen zoals het CBS is gewaarborgd, acht hij blijvende bewaring van de neerslag van deze handeling noodzakelijk.

Handeling 66: het verzorgen van automatisering, documentaire informatievoorziening en telecommunicatie

De voorgestelde vernietigingstermijn voor de bij deze handeling behorende neerslag is 5 jaar. De Raad is van mening dat die termijn niet in alle gevallen verantwoord is. Vanuit het oogpunt van digitale duurzaamheid is het immers wenselijk om gegevens over geautomatiseerde systemen te behouden zolang die systemen en de daarin vervatte gegevens vanuit de optiek van de bedrijfsvoering, de bewijsvoering en/of het cultuurhistorisch belang bewaard moeten worden. De Raad adviseert u daarom deze handeling te splitsen in handelingen die inzicht geven in de aard en het belang van de geautomatiseerde werkprocessen en die handelingen vervolgens naar hun specifieke aard te waarderen. Dat dat kan leiden tot een andere waardering en/of termijn toont de ontwerp-lijst zelf ook al aan. Handeling 96 is namelijk zo'n nader gespecificeerde handeling met betrekking tot een geautomatiseerd proces. De voorgestelde vernietigingstermijn van 7 jaar na vervanging van het systeem wijkt af van de termijn die aan handeling 66 is toegekend.

Wat betreft het verzorgen van de documentaire informatievoorziening is handeling 66 overlappend ten opzichte van handeling 68. Ook hier is sprake van inconsistentie. Handeling 68 behelst het uitvoeren van regels omtrent archiefbeheer en is gewaardeerd met V 2. De Raad acht het van belang ordeningsplannen, selectielijsten en processen-verbaal van vernietiging en overdracht te bewaren. De Raad verwijst daarbij naar de selectielijst op het beleidsterrein *Overheidsinformatievoorziening* (handeling 90 en 108).

Handeling 91: het jaarlijks opstellen van een begroting en een jaarrekening met betrekking tot de werkzaamheden die voortvloeien uit de bevoegdheden in medebewind

Voorgesteld wordt, om de neerslag van deze handeling, die overigens bij verschillende actoren voorkomt, na afloop van 7 jaar te vernietigen. De Raad

adviseert u om, net als in het geval van de vergelijkbare maar minder specifiek geformuleerde handeling 3, een exemplaar van de definitieve jaarrekening en begroting van vernietiging uit te zonderen.

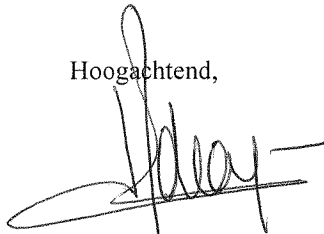
Handeling 104: het aanleggen van dossiers bij calamiteiten

De Raad stelt vast dat dit geen handeling is in de zin van de Methode Institutioneel Onderzoek. Daardoor wordt niet duidelijk of en zo ja welke rol de Akkerbouwproductschappen spelen in het geval van calamiteiten op het gebied van bijvoorbeeld voedselveiligheid of dierenwelzijn. Daarmee is de waarde van de door de Akkerbouwproductschappen gevormde calamiteitendossiers volstrekt onduidelijk. Als de productschappen in het geval van calamiteiten geen rol van betekenis (kunnen/mogen) spelen is de waarde van deze dossiers beperkt. Als hun handelen echter wezenlijk van belang is, zijn de bijbehorende dossiers het bewaren waard. De Raad adviseert u daarom handeling 104 te vervangen door een handeling die weergeeft wat de bevoegdheid en de verantwoordelijkheid van de Akkerbouwproductschappen ten aanzien van calamiteiten is, en de waardering van de neerslag, zijnde de calamiteitendossiers, in dat licht te heroverwegen.

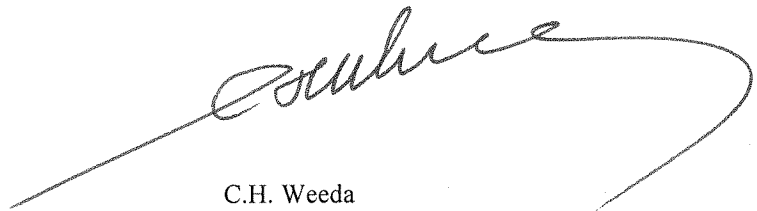
6. *Advies*

De Raad adviseert u de ontwerp-selectielijst vast te stellen voor de periode 1956-2002, met inachtneming van de opmerkingen die gemaakt zijn in dit advies.

Hoogachtend,

mr. W. Sorgdrager
Voorzitter

C.H. Weeda
Algemeen secretaris